

## Utlåtande Rotel IV (Dnr KS 2019/1463)

### En sammanhållen skoldag för alla

Motion av Olle Burell (S)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.  
Motionen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

**Föredragande borgarrådet Isabel Smedberg-Palmqvist** anför följande.

#### Ärendet

I en motion av Olle Burell (S) till kommunfullmäktige föreslås att Stockholms stad utreder en utvecklad fritidsverksamhet på grundskolor, från förskoleklass till och med årskurs nio, anpassad utifrån elevernas socioekonomiska förutsättningar och behov. Motionären beskriver det som att det i grunden handlar om att se skoldagen, inklusive fritidshem och fritidsklubb, som en helhet. I motionen föreslås att arbetet ska ledas av rektor vid respektive skola och att verksamheten ska finnas tillgänglig även under helger och lov.

#### Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, utbildningsnämnden, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, Kommunal Stockholm, Lärarförbundet Stockholm och Lärarnas riksförbund Stockholm. Lärarnas riksförbund Stockholm har inte inkommit med svar.

*Stadsledningskontoret* anser att det inte är lämpligt med ytterligare rektorsledd verksamhet utöver ansvaret för fritidshem och fritidsklubb samt föreslår att fokus bör ligga på att utveckla befintliga samarbeten.

*Utbildningsnämnden* ställer sig positiv att vidareutveckla samarbetet mellan skola och fritid, men anser att det inte är lämpligt att ansvaret läggs på rektorerna.

*Skarpnäcks stadsdelsnämnd* anser att målsättningen är god, men ser ett behov av ytterligare klargöranden av modellen samt rektorernas ansvarsfördelning.

*Spånga-Tensta stadsdelsnämnd* delar uppfattningen att samverkan mellan skola, fritids, kulturskola, fritidsgårdar och idrottsföreningar är viktigt men anser att intentionerna i motionen kan uppnås inom ramen för den upparbetade samverkan som redan finns.

*Södermalms stadsdelsnämnd* anser att de insatser som sker i samverkan mellan olika aktörer är tillräckliga.

*Kommunal Stockholm* anser att en samlad skoldag kan gynna elevernas möjligheter till deras sociala utveckling och sammanhang.

*Lärarförbundet Stockholm* delar motionärens intentioner gällande likvärdighet och trygghet för alla elever i grundskolan, men framhåller vikten att inte belasta rektorerna ytterligare.

## Mina synpunkter

Fritidsverksamheten spelar en viktig roll i barns lärande och sociala utveckling. Verksamheten fyller en viktig funktion för barnen både när det gäller möjligheten till stöd i skolarbetet och för att få tillgång till andra meningsfulla och utvecklande aktiviteter efter skoldagens slut och är särskilt viktig för barn och elever med sämre socioekonomiska villkor. Flera insatser pågår redan och finns beskrivna i utbildningsnämndens och stadsledningskontorets respektive remissvar. Utveckling av fritidshem är ett prioriterat utvecklingsområde och ett förbättringsarbete inom både fritidshem och fritidsklubbar pågår för att stärka elevernas lärande under den samlade skoldagen. Jag anser också, så som remissinstanserna påtalar, att det inte är lämpligt att ytterligare utöka rektors redan omfattande ansvar där kunskapsuppdraget står och ska stå i fokus.

## Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motionen

**Borgarrådsberedningen** tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

**Reservation** anfördes av borgarråden Jan Valeskog och Kadir Kasirga (båda S) och borgarrådet Clara Lindblom (V) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att tillstyrka motionen
2. Att därutöver anföras

Alla elever har rätt till en bra skolgång i en välfungerande skola. Motionen innehåller förslag på hur skolans verksamhet kan utvecklas i en mer jämlik riktning med hjälp av en större helhetssyn på skoldagen. Det handlar i grunden om att se skoldagen, inklusive fritidshem, fritidsklubb och lärfritids, som en enhet.

Vi är glada att samtliga remissinstanser delar vår bild av att skolans fritidsverksamhet är en viktig motor för att utjämna skillnader mellan barns olika förutsättningar till en meningsfull fritid. Vi tror att dessa verksamheter fyller viktiga funktioner utöver att erbjuda barnomsorg. Den lärande verksamheten som bedrivs efter skoltid kan vara minst lika viktigt för ett barns utveckling som skoltiden i sig. Generella insatser, som exempelvis läxläsning, gagnar alla elever men kan vara helt avgörande för de som riskerar att halka efter.

Vi vill se samarbete med kulturskola, civilsamhälle och föreningsliv för att bättre integrera fritidsverksamheterna i skolan. För de yngre barnen stärker det möjligheten att kunna utöva en idrott eller spela ett instrument, när aktiviteten sker i nära samarbete med skolan. Alla har inte föräldrar som kan skjutsa till fotbollen eller pianolektionen. Ett bättre samarbete kan avhjälpa sådana hinder.

Vi anser att även högstadiungdomar bör ha tillgång till fritidsverksamhet i skolans regi. Även om man är stor nog att klara sig själv på eftermiddagen finns det många fördelar med aktiviteter ordnade i skolans regi. För många föräldrar är det en trygghet att barnet eller ungdomen är just i skolan. Därför är det också viktigt att det är rektorn som ansvarar för den sammanhållna skoldagen. Det ger en trygghet och en tilltro som kan behövas för att föräldrar ska tillåta sina barn att delta i aktiviteter efter skolan. Vi är medvetna om att rektorernas arbetsbelastning är hög men tror att med rätt organisation och rätt resurser kan skolornas fritidsverksamhet utvecklas ytterligare.

Vi anser att fritidsverksamhet ska finnas tillgänglig också för de högre årskurserna i grundskolan. En modell som vi föreslår är ”lärfritids” som innebär utökad läxläsning och läxhjälp och där samverkan med kringliggande samhälle förstärks. Vi anser att modellen skulle kunna införas som pilotverksamhet på ett antal skolor med högt socioekonomiskt index. Detta är ett exempel på vad som skulle kunna ingå i en utredning och utvecklad fritidsverksamhet.

Naturligtvis pågår redan mycket bra verksamhet runt om i stadens fritidshem och fritidsklubbar. Samverkan med civilsamhälle och föreningsliv finns på flera platser. Vi menar dock att sådan verksamhet inte ska ske inom ramen för enskilda projekt eller beroende av enskilda föreningars välvilja. Vi vill se en stadsövergripande utveckling av skolornas fritidsverksamhet, där också grundskolans äldre årskurser inkluderas. Därför anser vi att en fördjupad utredning behöver göras. På så sätt kan erfarenheter utbytas och vi kan säkerställa att kunskapsbaserade arbetssätt präglar fritidsverksamheten i hela staden.

**Kommunstyrelsen** delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motionen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Stockholm den 16 september 2020

På kommunstyrelsens vägnar:  
ANNA KÖNIG JERLMYR

Isabel Smedberg-Palmqvist

*Mats Larsson*

**Reservation** anfördes av Karin Wanngård, Jan Valeskog och Karin Gustafsson (alla S) och Clara Lindblom och Sara Stenudd (båda V) med hänvisning till Socialdemokraternas och Vänsterpartiets gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

**Ersättaryttrande** gjordes av Lisa Palm (Fi) med hänvisning till Socialdemokraternas och Vänsterpartiets gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

## Remissammanställning

### Ärendet

I en motion av Olle Burell (S) till kommunfullmäktige föreslås att Stockholms stad utreder en utvecklad fritidsverksamhet på grundskolor, från förskoleklass till och med årskurs nio, anpassad utifrån elevernas socioekonomiska förutsättningar och behov. Motionären beskriver det som att det i grunden handlar om att se skoldagen, inklusive fritidshem och fritidsklubb, som en helhet. I motionen föreslås att arbetet ska ledas av rektor vid respektive skola och att verksamheten ska finnas tillgänglig även under helger och lov.

### Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, utbildningsnämnden, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, Kommunal Stockholm, Lärarförbundet Stockholm och Lärarnas riksförbund Stockholm. Lärarnas riksförbund Stockholm har inte inkommit med svar.

### Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 25 juni 2020 har i huvudsak följande lydelse.

I motionen, som knyter an till kommunfullmäktiges mål 1.3 *I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige*, konstaterar motionären att grundskolan är avgörande för vilka möjligheter en individ kommer ha senare i livet. Skollagen slår fast att skolan ska vara likvärdig och att alla elever ska få en skola av hög kvalitet. Skolan ska sträva efter att kompensera för elevers olika bakgrund och förutsättningar. Stadsledningskontoret delar bilden att barn till resursstarka vårdnadshavare i större utsträckning har tillgång till en aktiv och stimulerande fritid än barn till vårdnadshavare med sämre socioekonomiska villkor. Verksamheten inom ramen för fritidshem och fritidsklubb är därför av stor vikt, inte minst i socioekonomiskt utsatta områden. Utveckling av fritidshem är ett prioriterat utvecklingsområde och ett förbättringsarbete inom både fritidshem och fritidsklubbar pågår för att stärka elevernas lärande under den samlade skoldagen. Målet är att höja kunskapsnivån hos pedagogerna för att uppnå en ökad likvärdighet över staden, där både fritidshem och fritidsklubbar ska verka för att ge läxstöd/studiestöd. Lovskola och simundervisning erbjuds även utifrån behov. I särskilt utsatta områden försöker

skolorna stimulera till deltagande på fritidsklubben även upp i de högre åldrarna. Klubbarna har olika samarbeten kring aktiviteter, bland annat genom satsningen ”Spring i benen” för ökad rörelse och runt kulturupplevelser. Det finns redan upparbetade samarbeten mellan utbildningsförvaltningen, stadsdelsförvaltningar, kulturförvaltningen, idrottsförvaltningen och idrottsföreningar. Stadsledningskontoret konstaterar att det redan finns samarbeten mellan skola och fritids för elever från förskoleklass till årskurs nio och att utvecklingsarbete pågår med berörda aktörer för att ytterligare stärka dessa samarbeten. Stadsledningskontoret anser att det inte är lämpligt med ytterligare rektorsledd verksamhet utöver ansvaret för fritidshem och fritidsklubb. Rektorer har redan idag ett omfattande och viktigt uppdrag, där kärnuppdraget med fokus på elevernas lärande och att utveckla kunskaper och värden står i fokus. Stadsledningskontoret föreslår att fokus bör ligga på att utveckla befintliga samarbeten istället för att utreda en ny modell för en sammanhållen skoldag. Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar att motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

## **Utbildningsnämnden**

**Utbildningsnämnden** beslutade vid sitt sammanträde den 17 juni 2020 följande.

Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

*Reservation* anfördes av Kadir Kasirga (S) och Cecilia Herrström (V), *bilaga 1*.

**Utbildningsförvaltningens** tjänsteutlåtande daterat den 7 maj 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till en utveckling av fritidsverksamheten i nära samverkan med relevanta aktörer och arbetar med detta. Förvaltningen ser därför inget behov av att utreda frågan och avstyrker förslaget. Förvaltningen delar bilden att barn till resursstarka vårdnadshavare i större utsträckning har tillgång till en aktiv och stimulerande fritid än barn till vårdnadshavare med sämre socioekonomiska villkor. Därför är verksamheten inom ramen för fritidshemmet och fritidsklubben av stor vikt inte minst i socioekonomiskt utsatta områden. Förvaltningen har sedan flera år utvecklingen inom fritidshemmet som ett prioriterat utvecklingsområde och arbetet inom både fritidshem och fritidsklubbar fortsätter för att stärka elevernas lärande under den samlade skoldagen. Målet är att höja kunskapsnivån hos pedagogerna för att uppnå en ökad likvärdighet över staden och både fritidshem och fritidsklubbar ska verka för att ge läxstöd/studiestöd. Lovskola och simundervisning erbjuds utifrån behov. I särskilt utsatta områden försöker skolorna stimulera till deltagande på

fritidsklubben även upp i de högre åldrarna. Klubbarna har olika samarbeten kring aktiviteter, bland annat genom satsningen ”Spring i benen” för ökad rörelse och kring kulturupplevelser. I särskilt utsatta områden finns en medvetenhet från skolans sida att i samverkan med andra bidra till en meningsfull fritid för elever, inte minst i mellan- och högstadiet. Samarbeten finns med stadsdelsförvaltningarna bland annat när det gäller fritidsgårdar, kulturförvaltningen, kulturskolan och idrottsföreningar. Det finns ingen brist på initiativ och vilja att hålla i satsningar. Det finns till exempel fritidsgårdar/ungdomsgårdar i anslutning till skolor i Järva. Kulturförvaltningen erbjuder kulturaktiviteter och elever får inom ramen för skoltid pröva på olika delar av kulturskolans verksamhet. Kulturskolan använder också skolans lokaler och samarbete finns med idrottsförvaltningen när det gäller idrottsaktiviteter och sport/idrottsbhallar. Inom ramen för ”Järvasatsningen” sker ett samarbete med idrottsförvaltningen och berörda stadsdelsförvaltningar i syfte att öka den fysiska aktiviteten för inaktiva ungdomar i högstadie- och gymnasieåldrarna med fokus på flickor samt ungdomar med funktionsvariation. Förvaltningen menar sammanfattningsvis att det redan finns samarbeten mellan skola och fritid för elever från årskurs F-9, men utvecklingsarbete pågår med berörda aktörer för att ytterligare stärka detta. Ett perspektiv att beakta är att insatserna bygger på frivilligt deltagande, vilket påverkar effekterna. Till exempel har uppmärksammas att i socioekonomiskt utsatta områden kan spontanidrott locka i större utsträckning är föreningsdriven verksamhet och satsningar har också gjort för att tillgängliggöra platser för sådan aktivitet. När det gäller rektors roll och att det ska vara rektorsledd verksamhet även efter den schemalagda undervisningstiden bedömer förvaltningen det inte vara lämpligt utöver ansvar för fritidshem och fritidsklubb. Rektor har redan ett omfattande och viktigt uppdrag där kärnuppdraget med fokus på elevernas lärande och att utveckla kunskaper och värden står i fokus. Förvaltningen anser att andra myndigheter och aktörer med fördel kan komplettera skolan utifrån sina uppdrag och kompetenser kring att skapa meningsfulla fritidssysselsättningar. Det kan vidare vara gynnsamt för barn och unga i utsatta områden att ta del av andra delar av samhällets olika funktioner än i skolans regi. Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

## **Skarpnäcks stadsdelsnämnd**

**Skarpnäcks stadsdelsnämnd** beslutade vid sitt sammanträde den 11 juni 2020 följande.

Förvaltningens tjänsteutlåtande överlämnas till kommunstyrelsen som svar på remissen.

**Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings** tjänsteutlåtande daterat den 11 maj 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till förslag som kan leda till ökad likvärdighet i skola och fritid. Förvaltningen instämmer med utgångspunkten om att en meningsfull fritid i

barndomen ökar sannolikheten att utsatta barn uppmärksammas och att den enskildes förutsättningar i livet därmed kan förbättras. Förvaltningen bedriver idag ett aktivt förebyggande socialt arbete med fokus på att möjliggöra meningsfulla fritidsaktiviteter för barn och unga som annars inte har möjlighet att delta. En utmaning som förvaltningen ser är ökningen av antalet barn och unga som inte går till skolan, och som är svåra att locka till fritidsaktiviteter. Dessa är inte sällan elever med stödbehov, som enligt förvaltningen kommer vara en målgrupp som är fortsatt svår att nå utifrån modellen om en sammanhållen skoldag. En annan utmaning som förvaltningen ser är ansvarsfördelningen för rektor, som i förvaltningens mening redan är en ansvarstyngd roll. Ökad samverkan är en målsättning som samtliga berörda verksamheter är ense om och strävar efter. Dock är det förvaltningens erfarenhet att ökad samverkan trots detta kan vara svår att uppnå utifrån olika lagstiftning, datahanteringssystem, sekretesskäl m.m. Förvaltningen ser behov av ytterligare klargöranden av modellen, även om målsättningen ses som god. Förvaltningen föreslår att nämnden beslutar att överlämna detta tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på motionen.

## **Spånga-Tensta stadsdelsnämnd**

**Spånga-Tensta stadsdelsnämnd** beslutade vid sitt sammanträde den 16 juni 2020 följande.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutar att överlämna tjänsteutlåtandet som svar på motionen.

*Reservation* anfördes av Rashid Mohammed (V) och Anna Jonazon (S), *bilaga 1*.

**Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings** tjänsteutlåtande daterat den 25 maj 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser liksom motionären att grundskolan är avgörande för vilka möjligheter en individ kommer att ha senare i livet. Skollagen slår fast att skolan ska vara likvärdig och att alla elever ska få en skola av hög kvalitet. Skolan ska sträva efter att kompensera för elevers olika bakgrund och förutsättningar. Skolverkets rapport från 2018 Analyser av familjebakgrundens betydelse för skolresultaten och skillnader mellan skolor – en kvalitativ studie av utvecklingen över tid i slutet av grundskolan1 visar att familjebakgrund har stor betydelse för elevernas skolresultat. Rapporten visar, liksom tidigare forskning, att socioekonomiska faktorer har stor inverkan på en elevs skolresultat. I rapporten lyfts två möjliga orsaker till detta fram. Det ena är att skolan inte förmår att stödja elever med sämre förutsättningar i samma omfattning som tidigare. Den andra möjliga orsaken är att elevernas förutsättningar har blivit mer olikartade och gjort det kompensatoriska uppdraget svårare. Vidare visar rapporten att elever har blivit allt mer uppdelade mellan skolor utifrån socioekonomisk bakgrund och migrationsbakgrund, även om skillnaderna avstannat under de senaste åren. Även skillnaderna i betygsresultat mellan skolor har ökat.



Mellan 2000 och 2016 har resultatskillnaderna mellan skolorna fördubblats. Detta kan enligt skolverkets rapport till stor del förklaras av ökad skolsegregation. I rapporten lyfts också andra förklaringsfaktorer för resultatskillnaderna mellan skolor, exempelvis att erfarna lärare och rektorer söker sig bort från skolor i utsatta områden samtidigt som de undervisningsskickligaste lärarna har störst betydelse för elevernas lärande. Skolans socioekonomiska sammansättning har enligt skolverket fått en allt större betydelse för elevernas betygsresultat. Elever med samma socioekonomiska bakgrund får högre betyg om de går i en skola med gynnsam socioekonomisk sammansättning jämfört med om de går i en skola med mindre gynnsam socioekonomisk sammansättning. Betygen för elever med sämre socioekonomiska förutsättningar påverkas mest. Förvaltningen anser liksom motionären att samverkan mellan olika aktörer är väsentligt för att uppnå det kompensatoriska uppdraget och att alla elever ska ges möjlighet att lyckas i skolan. Förvaltningen menar dock att det redan idag finns samverkan mellan skola och olika aktörer och att detta arbete kan vidareutvecklas. Inom exempelvis den lokala samverkansöverenskommelsen med polisen finns en struktur för samverkan mellan bland annat stadsdelsförvaltning, utbildningsförvaltning och polis. Förvaltningen anser att det är möjligt att inom ramen för detta arbete fortsätta utveckla samverkan mellan skola, fritidsverksamhet, kulturskolan och idrottsföreningar i linje med motionärens förslag. Förvaltningen anser att det är viktigt att värna rektors huvudsakliga uppdrag, att vara skolans pedagogiska ledare och ansvara för att undervisningen utvecklas så att alla elever ges en undervisning av god kvalitet i en trygg miljö. Dessutom är fritidshem (förskoleklass till årskurs 3) och öppen fritidsverksamhet (årskurs 4 till 6) redan idag en del av skolverksamheten där rektor har stora möjligheter att utveckla uppdraget och samverkan med andra. Förvaltningen ställer sig därför tveksam till att rektor ska koordinera och leda ett utökat uppdrag om en sammanhållen skola för alla. Förvaltningen delar skribentens uppfattning att samverkan mellan skola, fritids, kulturskola, fritidsgårdar och idrottsföreningar är viktig och en möjlighet att erbjuda elever både stöd i utbildningen och en stimulerande fritid. Förvaltningen anser dock att andra åtgärder och befintlig samverkan först bör utvecklas innan rektor ges utökat ansvar om en sammanhållen skoldag för alla.

## **Södermalms stadsdelsnämnd**

**Södermalms stadsdelsnämnd** beslutade vid sitt sammanträde den 16 juni 2020 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

**Södermalms stadsdelsförvaltnings** tjänsteutlåtande daterat den 18 maj 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens uppfattning är att staden behöver fortsätta att prioritera och utveckla arbetet med sociala förebyggande insatser och tidigt stöd. Flera uppdrag i stadens budget för år 2020 fokuserar på förebyggande arbete med avstamp i sambandet

mellan barns uppväxtvillkor och levnadsvillkor senare i livet. Att klara skolan är en av de viktigaste skyddsfaktorerna för barn och unga oavsett det sker i sammanhållen form eller på annat sätt. Det är viktigt att stadens verksamheter ges förutsättningar för att kunna skapa långsiktighet i det förebyggande arbetet och att utveckla och implementera kunskapsbaserade arbetssätt och metoder. Det förebyggande arbetet kommer att fortsätta utvecklas för att också anpassas till kommande ändringar i socialtjänstlagen. Staden har nyligen arbetat fram en strategi för hur risken ska minskas för att barn och unga ska dras in i kriminalitet (Stockholms stads strategi 2019 – 2022 för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna ska dras in i kriminalitet). Strategin ska implementeras i Stockholms stads verksamheter. I den lyfts fram att förskola, skola och fritids är bland de viktigaste skyddsfaktorerna i ett barns uppväxt. Dessa är därför de viktigaste och mest prioriterade utgångspunkterna för stadens arbete enligt strategin. Förvaltningens erfarenhet är att elever har olika förutsättningar att tillgodogöra sig undervisningen och att problematisk skolnärvaro är en återkommande anledning till orosanmälningar och utredningar. Inom förvaltningen finns sedan hösten 2019 ett närvaroteam i samverkan med skolan. I teamet ingår familjebehandlare från förvaltningen och en psykolog och en studie- och yrkesvägledare (SYV) från skolan. Insatsen är biståndsbedömd och en handfull ärenden har kommit igång och ett är på väg att avslutas. En meningsfull fritid för barn och unga är också en viktig skyddsfaktor och en möjlighet för barn att visa att de kan lyckas. Under den delen av skoldagen när barn inte går i skolan kan barnet vara i fritidshem eller på fritidsklubb. Det gäller även på lov och studiedagar. Fritidshem är för barn 6–9 år, fritidsklubb är för barn 10–13 år. Verksamheten ska stimulera och uppmuntra barns utveckling och lärande och samtidigt ge en meningsfull fritid och rekreation. Fritidshem och fritidsklubb är en del av grundskolan. För äldre barn och unga finns inom Södermalms stadsdelsområde en organiserad fritidsverksamhet. Inom fritidsverksamheterna erbjuds exempelvis läxhjälp i samverkan med civilsamhället. Förvaltningen arbetar för, och kommer att fortsätta prioritera, ett nära samarbete mellan polis, socialtjänst, hälso- och sjukvård, skola och andra aktörer. Samverkan är nödvändig för att stärka barns och ungas lika möjlighet till goda uppväxtvillkor och komma tillrätta med problematisk skolfrånvaro, sociala problem, psykisk ohälsa och faktorer som kan leda till kriminalitet med mera. Ett nära och förtroendefullt samarbete är också viktigt mellan vårdnadshavare, förskola, skola och socialtjänst. En utveckling mot ett mer sammanhållet förebyggande arbete går väl i linje med delbetänkandet inom översynen av ny socialtjänstlag. Förvaltningens bedömning är att de insatser som sker i samverkan mellan olika aktörer är tillräckliga. Såväl staden som stadsdelsförvaltningen kommer att prioritera samverkan med skolan och andra aktörer framledes. Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

## **Kommunal Stockholm**

**Kommunal Stockholms** remissvar daterat den 30 april 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Kommunal håller med om att en samlad skoldag kan gynna elevernas möjligheter till deras sociala utveckling och sammanhang. Vi har under flera år sett vårt huvuduppdrag som personal inom fritidshem och fritidsklubb samt ungdomsgårdar varit utsatta för nedskärningar. Personalbrister inom dessa verksamheter har gjort att eleverna inte fått det sammanhang där utveckling av det sociala samspelet varit möjlig. Personal som har haft som uppdrag att skapa aktiviteter för en gynnsam fritid har fått anpassa verksamheten till stora gruppaktiviteter. Det som gjort att ungdomar inte tycker det ger något att vara där är bristen på möjligheten till samtal med en vuxen, små grupper med intresseområden att välja mellan. Vi som arbetar i dessa verksamheter har inte valt att arbeta på detta sätt. Vi har haft vår yrkesstolthet i att kunna svara på ungdomars frågor och ge dem en meningsfull fritid med ett stort urval av aktiviteter. Vi byggde tillsammans upp verksamheter med stor variation på innehåll. Vi samverkade lokalmässigt med skolan, utnyttjade praktiskt estetiska klassrum och gjorde gemensamma inköp om än med skilda budgetar för material. Vi samutnyttjade lokaler med kulturskolan och idrottssalar och matsalar, bibliotek i skolan. Lärare från kulturskolan kom till oss och hade musik, dans och teater. Fritidspersonalen använde musiksalar, trä och metall samt textilsalarna efter skoltid. Vi hade datasalar för speltureringar och video/datakonstprojekt. Kompetensen hos personalen att ge barn och ungdomar ett stort urval fanns inom idrott, musikspela i band, teater, mat och bakning, slöjd, måleri, keramik och andra material. För detta krävs ett mindre antal/vuxen och lokalerna var anpassade till som mest 32 och 6 vuxna som arbetade heltid, vissa verksamheter kvällar. Idag har vi mellan 70-120, ofta samma lokaler med 4 vuxna, varav kvällsöppna verksamheter av 2 vuxna. Vi ser gärna att man utreder möjligheten för oss att få tillbaka den verksamhet som gjorde att vi valt detta yrke från början.

## **Läraryrket i Stockholm**

**Läraryrket i Stockholm** remissvar daterat den 4 juni 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Läraryrket i Stockholm ser positivt på motionens intentioner vad gäller likvärdighet och trygghet för alla elever i hela grundskolan. Många fritidsgårdar har genom åren lagts ner vilket har lämnat ungdomar utan meningsfulla aktiviteter på sin fritid. Vi ser att dessa verksamheter fyller en viktig roll och stävjar riskmiljöer och utanförskap. Rektorer är dock överbelastade och slits mellan olika ansvarsområden inom administration och pedagogik. De har redan en tät kontakt med socialförvaltningens instanser för att hjälpa elever med svårigheter. Vi är oroade över att rektors uppdrag utöka ytterligare i en redan ansträngd situation.

## Reservationer m.m.

### Utbildningsnämnden

*Reservation* anfördes av Kadir Kasirga (S) och Cecilia Herrström (V) enligt följande.

1. Att tillstyrka motionen
2. Att därutöver anföras.

Alla elever har rätt till en bra skolgång i en välfungerande skola. Motionen innehåller förslag på hur skolans verksamhet kan utvecklas i en mer jämlik riktning med hjälp av en större helhetssyn på skoldagen. Det handlar i grunden om att se skoldagen, inklusive fritidshem, fritidsklubb och lärfritids, som en enhet. Vi är glada att förvaltningen delar vår bild av att skolans fritidsverksamhet är en viktig motor för att utjämna skillnader mellan barns olika förutsättningar till en meningsfull fritid. Vi tror att dessa verksamheter fyller viktiga funktioner utöver att erbjuda barnomsorg. Den lärande verksamheten som bedrivs efter skoltid kan vara minst lika viktigt för ett barns utveckling som skoltiden i sig. Generella insatser, som exempelvis läxläsning, gagnar alla elever men kan vara helt avgörande för de som riskerar att halka efter.

Vi vill se samarbete med kulturskola, civilsamhälle och föreningsliv för att bättre integrera fritidsverksamheterna i skolan. För de yngre barnen stärker det möjligheten att kunna utöva en idrott eller spela ett instrument, när aktiviteten sker i nära samarbete med skolan. Alla har inte föräldrar som kan skjutsa till fotbollen eller pianolektionen. Ett bättre samarbete kan avhjälpa sådana hinder.

Vi anser att även högstadiungdomar bör ha tillgång till fritidsverksamhet i skolans regi. Även om man är stor nog att klara sig själv på eftermiddagen finns det många fördelar med aktiviteter ordnade i skolans regi. För många föräldrar är det en trygghet att barnet eller ungdomen är just i skolan. Därför är det också viktigt att det är rektorn som ansvarar för den sammanhållna skoldagen. Det ger en trygghet och en tilltro som kan behövas för att föräldrar ska tillåta sina barn att delta i aktiviteter efter skolan. Vi är medvetna om att rektorernas arbetsbelastning är hög men tror att med rätt organisation och rätt resurser kan skolornas fritidsverksamhet utvecklas ytterligare. I vår budget för 2020 lade vi fram ett förslag om lärfritids. Vi föreslog en modell som riktar sig till de senare årskurserna i grundskolan med utökad läxläsning och läxhjälp och där samverkan med kringliggande samhälle stärks. Vi anser att modellen med lärfritids kan införas genom pilotverksamhet på ett antal skolor med högt socioekonomiskt index. Detta är ett exempel på vad som skulle kunna ingå i en utredning och utvecklad fritidsverksamhet. Naturligtvis pågår redan mycket bra verksamhet runt om i stadens fritidshem och fritidsklubbar. Samverkan med

civilsamhälle och föreningsliv finns på flera platser. Vi menar dock att sådan verksamhet inte ska ske inom ramen för enskilda projekt eller beroende av enskilda föreningars välvilja. Vi vill se en stadsövergripande utveckling av skolornas fritidsverksamhet, där också grundskolans äldre årskurser inkluderas. Därför anser vi att en fördjupad utredning behöver göras. På så sätt kan erfarenheter utbytas och vi kan säkerställa att kunskapsbaserade arbetssätt präglar fritidsverksamheten i hela staden.

## **Spånga-Tensta stadsdelsnämnd**

*Reservation* anfördes av Rashid Mohammed (V) och Anna Jonazon (S) enligt följande.

1. Att tillstyrka motionen
2. Att därutöver anföra

Alla elever har rätt till en bra skolgång i en välfungerande skola. Motionen innehåller förslag på hur skolans verksamhet kan utvecklas i en mer jämlik riktning med hjälp av en större helhetssyn på skoldagen. Det handlar i grunden om att se skoldagen, inklusive fritidshem, fritidsklubb och lärfritids, som en enhet. Vi är glada att förvaltningen delar vår bild av att skolans fritidsverksamhet är en viktig motor för att utjämna skillnader mellan barns olika förutsättningar till en meningsfull fritid. Vi tror att dessa verksamheter fyller viktiga funktioner utöver att erbjuda barnomsorg. Den lärande verksamheten som bedrivs efter skoltid kan vara minst lika viktigt för ett barns utveckling som skoltiden i sig. Generella insatser, som exempelvis läxläsning, gagnar alla elever men kan vara helt avgörande för de som riskerar att halka efter. Vi vill se samarbete med kulturskola, civilsamhälle och föreningsliv för att bättre integrera fritidsverksamheterna i skolan. För de yngre barnen stärker det möjligheten att kunna utöva en idrott eller spela ett instrument, när aktiviteten sker i nära samarbete med skolan. Alla har inte föräldrar som kan skjutsa till fotbollen eller pianolektionen. Ett bättre samarbete kan avhjälpa sådana hinder. Vi anser att även högstadiungdomar bör ha tillgång till fritidsverksamhet i skolans regi. Även om man är stor nog att klara sig själv på eftermiddagen finns det många fördelar med aktiviteter ordnade i skolans regi. För många föräldrar är det en trygghet att barnet eller ungdomen är just i skolan. Därför är det också viktigt att det är rektorn som ansvarar för den sammanhållna skoldagen. Det ger en trygghet och en tilltro som kan behövas för att föräldrar ska tillåta sina barn att delta i aktiviteter efter skolan. Vi är medvetna om att rektorernas arbetsbelastning är hög men tror att med rätt organisation och rätt resurser kan skolornas fritidsverksamhet utvecklas ytterligare. I vår budget för 2020 lade vi fram ett förslag om lärfritids. Vi föreslog en modell som riktar sig till de senare årskurserna i grundskolan med utökad läxläsning och läxhjälp och där samverkan med kringliggande samhälle stärks. Vi anser att modellen med lärfritids kan införas genom pilotverksamhet på ett antal skolor med högt socioekonomiskt index. Detta är ett

exempel på vad som skulle kunna ingå i en utredning och utvecklad fritidsverksamhet. Naturligtvis pågår redan mycket bra verksamhet runt om i stadens fritidshem och fritidsklubbar. Samverkan med civilsamhälle och föreningsliv finns på flera platser. Vi menar dock att sådan verksamhet inte ska ske inom ramen för enskilda projekt eller beroende av enskilda föreningars välvilja. Vi vill se en stadsövergripande utveckling av skolornas fritidsverksamhet, där också grundskolans äldre årskurser inkluderas. Därför anser vi att en fördjupad utredning behöver göras. På så sätt kan erfarenheter utbytas och vi kan säkerställa att kunskapsbaserade arbetssätt präglar fritidsverksamheten i hela staden.